

Lærers relationskompetence. Kendetegn, betingelser og perspektiver.

Klinge, Louise

Antal sider: 272, pris: 399,00. Forlag: Dafolo

Forfatteren til denne bog om relationskompetence er cand. mag i dansk og filosofi. Hun har en periode været lærer i folkeskolen og forsvarede sidste år sin ph.d. om lærerens relationskompetencer. Den foreliggende bog er Louise Klinges bearbejdning af hendes ph.d. afhandling. Hun vandt årets såkaldte Ph.d. Cup og har i kølvandet heraf fået megen medieomtale. Hendes studier af lærernes relationskompetence er blevet omtalt som den første af sin slags herhjemme, hvilket dog mildt sagt er noget af en journalistisk stramning.

Lærers relationskompetence. Kendetegn, betingelser og perspektiver strækker sig over indledning, 6 kapitler og afslutning. Bogen er skrevet i et personligt og letlæseligt sprog. Den er sat med flere farver, farverige tegninger, fremhævede citater i grønt og rødt, observationsudskrifter i turkise, refleksionsspørgsmål i rødt, tekstbokse i andre farver, henvisninger til YouTube klip, tænke-finde eksempel opgaver og dialog øvelser samt opsummeringer i tekst eller tekstboks. Bogen fremstår med ord med et flot layout udtryk, men kan forekomme noget rodet og uoverskuelig, hvilket ikke bliver bedre af fraværet af stikordsregister. Bogen er forsynet med en omfattende litteraturliste, der dog skæmmes af at flere henvisninger i teksten eller noterne ikke har fundet vej til litteraturlisten. Bogen kan ses i forlængelse af forlagets relationsprofessionsserie, selvom den angiveligt ikke udkommer i den. Bogens faglige begreber hentes hovedsagelig i forskellige grene af psykologien. Der trækkes fx på teorier om mentalisering, oplevelsesafstemning og selvbestemmelse samt på en række neurovidenskabelige antagelser. Danske psykologer som Christina Fogtmann, Susan Hart og Jan Tønnesvang er gennemgående inspirationskilder. Forfatteren redegør og drøfter kun i begrænset omfang de indbyrdes forskellige teorier. Louise Klinge bruger fx betegnelsen "dynamiske øjeblikke" og angiver at det er inspireret af betegnelsen 'mødeøjeblikke'. Hun anfører Daniel Stern som ophavsmand til betegnelsen mødeøjeblikke og skriver at det ifølge Stern kan opstå mellem to personer, "når deres nervesystemer er gensidigt justeret" (side 90). Stern selv taler faktisk om tre former for bevidste såkaldte 'nuværende øjeblikke': For det første 'det almindelige nuværende øjeblik', for det andet 'nu-øjeblikket' og endelig for det tredje 'mødeøjeblikket', der er et nuværende øjeblik, hvor de to parter opnår et intersubjektivt

møde. Klinges beskrivelse baserer sig på Harts fortolkning, som hun da også henviser til.

Bogens styrke er i høj grad dens fundering i forfatterens klasserumsforskning og de mange praksiseksempler hentet herfra.

Lærerens relationskompetence rammesættes i forfatterens forord og indledning. Lærerens relationskompetence defineres her bredt som ”kompetencen til at etablere og fastholde positive relationer til eleverne individuelt og kollektivt, der understøtter trivsel og den alsidige udvikling for hver enkelt, og som muliggør, at klassen etableres som et læringsfællesskab”.

Kapitel 1 skitserer kort rammen for lærerens relationskompetence. Det følgende kapitel 2 omhandler lærer-elev-relationen, der beskrives som det ”medium”, som lærerens relationskompetence udfolder sig igennem. I kapitel 3 ser forfatteren nærmere på kvaliteten af interaktionen og kommunikationen mellem lærer og elev. Der formuleres et kontinuum udspændt mellem positive og negative relationer.

I bogens centrale kapitel 4 foretages en nærmere udredning af lærerens relationskompetence og konkrete kendetegn identificeres og udfoldes. Det hævdes at alle mennesker har ”en iboende evne til at agere relations kompetent, da vi er født til at indgå i samspil med hinanden”. Med den konstatering vendes blikket mod den professionelle pædagogiske kontekst og der opregnes tre grundlæggende karakteristika ved lærerens relationskompetence:

1. Læreren skal agere så han eller hun er på ”bøgelængde” med eleverne – være afstemmende – herom handler især side 126-133
2. Læreren skal have et helhedssyn på ”det udviklende barn på sinde” – han eller hun skal handle omsorgsetisk – herom handler især side 134-146
3. Lærerens undervisning skal imødekomme tre basale ”psykologiske behov”, som hævdes at være: oplevelse af selvbestemmelse, kompetence og samhørighed – herom handler især side 147-171.

Bogen afsluttes med to korte kapitler som angiveligt først og fremmest er stilet til skoleledere og politikere samt andre beslutningstagere i forhold til skolen og læreruddannelsen. Det første – kapitel 5 – omhandler ønskelige betingelser for at lærere (og pædagoger) kan handle relations kompetent. I det andet – kapitel 6 – fremsættes fire forslag til læreruddannelsen udledt af bogens antagelser og pointer. På lignende måde formulerer forfatteren fire forslag til

skoleledere. Dermed har bogen givet sit bidrag til den skolepolitiske debat.

Bogen kan med sit fokus på relationskompetencer og dermed på lærer-elev-relationen siges at have lagt hovedvægten på omsorgs-, trivsels- og dannelsesaspekter af skolelivet. Den kan derfor også læses som et korrektiv til en dominerende pædagogisk tendens til ensidigt at fokusere på standardiserede manualer og snæver udbytteorienteret undervisning. Det er i den grad på sin plads, men balancen er vanskelig og tipper nemt over i en psykologisering, hvor fag og meningsfyldt indhold underkommunikeres.

Jeg vil bestemt anbefale Louise Klinges bog, der med sine eksempler og øvelser især i kapitel 4 kan komme til at gøre god fyldest i uddannelsen og efteruddannelsen af såvel skolepædagoger som lærer. Det fremgår i øvrigt i bogen, at en ny bog om skæld ud i skolen er under forberedelse sammen med navnkundige Erik Sigsgaard.

August 2017, Ole Løw

Autoriseret psykolog, klinisk psykolog og
specialist- & supervisor godkendt i pædagogisk psykologi